

Test és Lélek

János 6,60-66.

Szentháromság ünnepe utáni 14. vasárnap

1953. szeptember 6.

Kemény beszéd ez. Ez a véleménye a hallgatóságnak Jézus Kapernaumban, a zsinagógában mondott és János evangéliuma 6. fejezetében megörökített beszédéről. Máskor is volt Jézusnak kemény beszéde, ez azonban valami egészen rendkívüli. Nem lobog benne az indulat, mint mikor a templomtisztításkor kiereszti hangját, hogy csak úgy visszhangzik tőle a templom pítvara (János 2,16-17). Nincs benne bűnleplezés, feddés, szidalmazás, mint a farizeusok fölött mondott híres és hatalmas „jaj”-beszédeiben (Máté 23). Nincs benne az a szívdermesztő fenyegetés, amely olyan meghökkentővé teszi a meg nem tért városok felett mondott beszédét (Máté 11,20-24). Higgadt, szenvedélymentes tanítás az egész, mégis komoly beszéd, mert szembehelyezkedik az egész emberi közfelfogással, az ember ösztönös boldogságvágyával, érteni akarásával.

Ebből a kemény beszédből s annak sok kemény üzenetéből most csak egyet emelünk ki. Azt, ami benne a test és Lélek viszonyáról szól, s amit Urunk így foglal össze: „A Lélek az, ami megelevenít, a test nem használ semmit” (63. v.)

A beszéd háttere egy nagy csoda. A Genezáret tavának úgynevezett túlsó partján megvendégel, sőt jóllakat Jézus egy nagy sokaságot. 5000 férfit öt árpakenyérkéből és két halacsokból. Imponáló csoda már a méreteinél fogva is. Csoda-e, ha Jézus annyira meghódítja vele ezt a hatalmas férfitábort, hogy egyenesen királlyá akarják tenni őt?! Épp üres Dávid királyi trónja. Lehetne-e keresve is találni alkalmasabb embert a trónra, mint ezt a Jézust, aki az élet legnagyobb kérdését, a kenyérkérdést ilyen egyszerűen és csodálatosan meg tudja oldani? Végre lenne egy olyan király, aki nemcsak adót tud kivetni, katonát sorozni, kormányozni és díszelni, hanem kenyeret is tud teremteni. Jézus a tömeg királyválasztó lelkesedése elől elmenekül. Előbb elrejtőzik a hegyen s ott visszavonul a magányba. Éjnek idején azután átmegy a tengeren (6,15-21), s másnap a kapernaumi zsinagógába megy (6,59). Bízunk abban, hogy a távolság, az idő s a zsinagóga templomi szentsége lelohasztják a felgyült képzeletű királyválasztók lelkesedését. A sokaság azonban utána megy, megkeresi őt, s másnap meg is találja a zsinagógában (6,22-25). A zsinagógában nem hozzák elő királykikiáltó szándékukat. Hallgatnak róla. Jézus azonban nem hallgat, hanem elkezd beszélni nekik. Azoknak az embereknek, akik telve voltak a földi élet boldogságának vágyával - hiszen ezért akarták Őt is királynak megválasztani - beszél az örök élet üdvösségéről, melyet a Lélek ajándékoz, mert a Lélek az, ami megelevenít. Az ígén és a szentségen keresztül adja a Lélek ezt az ajándékot. Az ige a Jézus beszéde, melyről azt mondja, hogy az Lélek és élet, a szentség pedig az úrvacsora, amelyet itt ugyan még nem nevez meg, de amelyről úgy beszél, mint az ember Fia testének evéséről és vérének ivásáról, mely nélkül senkiben sem lehet élet (53.v.).

De hát mi van ebben kemény beszéd? Legfeljebb az, hogy a hallgatóságnak nehezen érthető, talán egyenesen érthetetlen, vagy legalábbis félreérthető. Nekünk ugyanis visszafelé nézve könnyebben érthető az egész, a kapernaumi zsinagóga népe azonban félreérti, amit Jézus mond. Annyira benne van a földi, testi gondolkodásban, hogy Jézus szavaira azon töri a fejét: „Mi módon adhatja ez nekünk a testét, hogy azt együk?” (52.v.). Mindez azonban inkább botránkoztatóan bolond beszéd volna előttük, s nem kemény beszéd. A keménység az, hogy Jézus éppen ezzel a földi beállítottsággal, ezzel a testi életszemlélettel helyezkedik szembe, még pedig nagyon kemény megfogalmazásban. Ezt mondja: Ne feledkezzetek el a test mellett a Lélekről sem, mert Lélek és test együtt az ember! Azt sem magyarázza, hogy a Lélek több, mint a test, hanem egyenesen ezt mondja: A Lélek minden, a test semmi!

Aki ezt az ígét kiragadja az egész Biblia összefüggéséből, s önmagában kezdi hangsúlyozni, az a test értéktelenségét állapíthatja meg belőle, s a test megvetéséről szóló tanítást olvashatja ki a szavakból. Ha azonban csak János evang. 6. fejezetének összefüggésében nézzük, már akkor is világos, hogy ez félreértés. Jézus nem vallja a test és a testi élet megvetését. A kenyércsodában nem más veti fel előtte az éhes test jogainak kielégítését, nem a tanítványok valamelyikének kezd el korogni a gyomra, s ez juttatja eszébe, hogy az 5000 férfi is éhes lehet már..., nem a hallgatóságból kezdenek el szállingózni egyesek, hogy keressenek maguknak valahol valami ennivalót, s ezzel hívják fel a figyelmet a kenyérkérdésre, hanem Ő maga veti fel a kenyérkérdést: Honnan vegyünk kenyeret, hogy ehessenek ezek? (5.v.) A csoda további folyamán is bizonyosságot tesz arról, hogy a kenyeret Isten áldásának, a test táplálását istentiszteletnek tekinti. Azzal kezdi a sokaság étkeztetését, hogy imádkozik, megáldja az eledelt, hálát ad érte Istennek (11.v.). A csoda vége is azt mutatja, hogy mennyire megbecsüli a táplálék minden parányát is, hiszen összeszedeti a fűből a maradékokat. Amiket a jóllakott ember már eldobott, Jézus, aki épp ezzel a csodával mutatta meg, hogy a kenyérnek mindig bőviben van, megbecsüli, felszedeti, s elveteti (12.v.). A csodához fűződő tanítás végén,

a mai igében, beszél az Ő mennybemeneteléről is. Ez is a test megbecsülésére emlékeztet. Jézus nem valami átkozott porhüvelyként dobta le magáról feltámadásakor a testet, s nem test nélküli lélekként támadott fel, s ment a mennyekbe. Nem maradt a sírban utána a test, mint ahogy a földön marad a bábronce, mikor kikel s szárnyra kél belőle a ragyogó pillangó. Érzékelhető testben támadott fel, s így ment fel a mennybe is.

Ezek az utalások az egész fejezet összefüggésére világosan mutatják, hogy Jézusnak ez az állásfoglalása: „A Lélek az, ami megelevenít, a test nem használ semmit”, nem magyarázható a test és a testi élet megvetésére. De hát akkor miért fogalmaz ilyen élesen? Azért, mert olyanokhoz beszél, akikben a test szava elnyomta a lélek beszédét, akiknél minden kérdésben a test érdeke volt a döntő tényező. Ezen a vonalon mozgott egész gondolkozásuk. Ez szabta meg a politikájukat. Jézus azért kellett nekik királynak, mert Benne látták az ország boldogulásának, a kenyérkérdés megoldásának legjobb biztosítékát. Ha azonban akadt volna valaki, aki a földi jólétet még jobban tudta volna nyújtani, gondolkodás nélkül elejtették volna Jézust, s a másikkal álltak volna. Elvhűség van bennük. Gyomorhűség és testhűség. Ez azután minden más kérdésben hűtelenekké, megbízhatatlanná teszi őket. Ez szabja meg vallási állásfoglalásukat is. Ez a döntő a Krisztus mellett való állásfoglalásukban. Eszményük a hasznos vallás, a boldogító Isten. Ahol jól megy dolguk, ott van az Istenük. Ahol jobban kifizetődik, ott van az egyházuk. Olyanok, mint az egyszerű faluvégi cigány, kitől a népszámláláskor megkérdezték, hogy milyen vallású, s ezt felelte rá: Mi az uraság hitin vagyunk. Ahol a test így uralomra jut, ott beáll az az állapot, hogy a test a Lélek ellen hadakozik (Gal 5,17), s minden gondolata, ahogyan a mai oltári ige mondja, ellenségeskedés lesz Istennel szemben (Róma 8,7). Az ilyen esetben azután Jézus irlgalmatlanul síkra száll a test ellen a Lélek érdekében. „Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall?” (Máté 16,26). Ha a test nem akar meghátrálni, le kell amputálni, mert ilyenkor már nemcsak hogy semmit sem használ, hanem egyenesen veszedelmes. Ezért mondja: „Ha a te kezéd, vagy a te lábad megbotránkoztat téged, vágd le azokat és vedd el magadtól; jobb néked az életre sántán, vagy csonkán bemenned, hogynem két kézzel vagy két lábbal vettetned az örök tűzre. És ha a te szemed botránkoztat meg téged, vágd ki azt és vedd el magadtól; jobb néked félszemmél bemenned az életre, hogynem két szemmel vettetned a gyehenna tűzére.” (Máté 18,8-9). A Lélek főségét minden áron biztosítani kell! A Lélek az úr, a test szolga és eszköz. Ezért mondja Pál is, hogy testét megsanyargatja és szolgává teszi (I. Kor 9,27).

Nálad ki az úr? A test, vagy a Lélek, tulajdonképpen így kellene mondani: a test, vagy a Szentlélek? Mikor a Lélek a templomba indít, mint az öreg Simeont, engedsz-e mindig neki, vagy a test kényelme legyőzi a Lélek indítását? (Luk. 2,27). Mikor a Lélek eszedbe juttatja, hogy atyádfiának valami panasza van ellened, elindulsz-e a békesség útján, vagy a tested büszkesége nem engedi meg, hogy bocsánatot kérjél? (Máté 5,23-24). Mikor a Lélek arra indít, hogy bizonyosságot tegyél, megnyitod-e a szádat, vagy megnémít a tested érdekeinek kockázata? (Csel 2,14-18). Folytathatod a példákat saját magad. Van bőven.

Mikor egyszer Hallesby professzor beszélt a test és Lélek kérdéséről, elmondotta, hogy gyermekkorában egyszer dinamittal dolgozott a határban az édesapja. Kevésnek bizonyult a magukkal vitt robbantószer, s haza kellett volna valakinek menni dinamitért. A kis fiú vállalkozott rá. Apja megengedte, hogy lóháton menjen. Nagy volt az öröme. Felcsatolta hátára a hátizsákot, s vágtazni kezdett. Édesapja így kiáltott rá: Hazafelé vágtazhatsz, de visszafelé el ne felejtss, hogy dinamit van a hátadon. Jó dolog a dinamit, csak vigyázni kell rá. Aki nem vigyáz, annak rámehet az élete. Jó és fontos dolog a test, csak vigyázni kell rá, mert robban. Testben járó ember, ne felejtss el, hogy robbanó anyaggal jársz! Elhordozod ezt a kemény beszédet, vagy te is elhagyod Jézust? Ámen.